

בש"פ 10191/17 - אליקים אלצ'יק נגד היועץ המשפטי לממשלה

בית המשפט העליון

בש"פ 10191/17

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז

העורר: אליקים אלצ'יק

נגד

המשיב: היועץ המשפטי לממשלה

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 10.12.2017 במ"ת 24748-11-17 שניתנה על
ידי כבוד הנשיא א' פרקש

תאריך הישיבה: כ"א בטבת תשע"ח (8.1.2018)

בשם העורר: עו"ד אלעד אלימלך

בשם המשיב: עו"ד אבי קרוננברג

החלטה

1. בפני ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 10.12.2017 (מ"ת 24748-11-17, הנשיא א' פרקש).

2. העורר מרצה עונש של 6 וחצי שנות מאסר בפועל בגין הרשעתו בעבירות סחר בסמים, וזאת לאחר שבית משפט זה קיבל בחלקו ערעור שהגיש על גזר דינו והפחית ששה חודשים מעונש המאסר בפועל שהושת עליו (ע"פ 1547/16).

3. בעבר היה העורר מעורב בסחר בסמים ברחבי העולם, ובכלל זאת בהולנד, באוסטרליה, בצרפת ובברזיל. ביום 21.11.2001 נעצר העורר באוסטרליה לשם הסגרתו להולנד על מנת שיעמוד שם למשפט בגין עבירות סמים. בהמשך לכך, הוגש נגד העורר כתב אישום בהולנד בגין מספר עבירות של ייבוא, ייצוא, הכנה וייצור של סמים מסוכנים, ובסופו של דבר הוא הורשע והושת עליו עונש מאסר של 11 שנים ו-3 חודשים. העורר שהה במעצר בחלק מן התקופה שבה התנהלו נגדו ההליכים המשפטיים בהולנד, אך בשלב מסוים שוחרר ממעצרו. לאחר שניתן פסק הדין הסופי בעניינו לא התייצב העורר לריצוי עונשו. העורר נמלט מהולנד ולבסוף נעצר באקוודור והוסגר לישראל, כאן הועמד לדין על עבירות אחרות של סחר בסמים.

4. ביום 14.8.2017 התקבלה בישראל בקשת הסגרה עדכנית של העורר להולנד לצורך ריצוי העונש שנגזר עליו במדינה זו. בהמשך לכך, הגיש היועץ המשפטי לממשלה, הוא המשיב, עתירה להכריז על העורר בר-הסגרה לפי סעיף 3 לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954, ובצדה בקשה למעצרו של העורר עד למתן החלטה בעתירה. להשלמת התמונה יצוין כי הבקשה הוגשה חרף העובדה שהעורר מצוי במאסר, בהתחשב בכך שהעורר הוא אסיר שעשויה להתאפשר יציאתו מבית הסוהר לחופשות וכן לצורך השתתפות בהליכי שיקום.

5. בדיון שהתקיים ביום 4.12.2017 הציע בית המשפט המחוזי כי הצדדים יבחנו את האפשרות שהעורר יישאר במאסר, אך תישלל ממנו האפשרות לצאת מחוץ לבית הסוהר. בא-כוחו של העורר הסכים להצעה זו מאחר שלשיטתו יש בהליך השיקום שבו משתתף העורר כדי להשליך על בקשת ההסגרה עצמה. בא-כוחו של המשיב התנגד לבקשה בציינו כי השתתפותו של העורר בהליך השיקום דורשת, מעצם טיבה, יציאה מבית הסוהר באופן שאינו מאפשר שליטה על העורר.

6. בהמשך לכך, ומשהצדדים לא הגיעו להסכמות, בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של העורר עד למתן החלטה בעתירה להכריז עליו כבר-הסגרה וקבע כי קיים חשש ממשי כי העורר ימלט פעם נוספת אם לא ייעצר. בית המשפט המחוזי עמד על נסיבותיו הייחודיות של המקרה וצוין כי היות שהעורר, כאסיר המשתתף בהליכי שיקום, יוצא מכותלי בית הסוהר, השארתו בבית הסוהר אינה מהווה חלופה טובה למעצרו. עוד הוסיף בית המשפט המחוזי כי החשש בעניינו של העורר מתחדד על רקע הימלטותו בעבר מאימת הדין. לבסוף קבע בית המשפט המחוזי כי אין לשחרר את העורר לחלופת מעצר גם בשים לב לעברו הפלילי המכביד.

הערר

7. העורר סבור כי קיימות חלופות מידתיות יותר מהעברתו למשטר של מעצר. באופן ספציפי הוא סבור שניתן בעת הזו להותירו במאסר, במתכונת שבה הוא מרצה אותו, ולחלופין עותר לכך שיוזמן תסקיר בעניינו. העורר טוען כי היה

מעורב בפלילים לפני שנים רבות וכי יש לתת את המשקל הראוי לשינוי שעבר בשנים האחרונות. העורר סבור כי מעצרו בשלב זה יקטע את ההליך השיקומי המשמעותי שאותו הוא עובר, וכי לנוכח עובדה זו, אין להתמקד באופן בלעדי בשיקולים הרלוונטיים לעזרה בין מדינות. לבסוף, מציין העורר את העובדה שאינו עוד אדם צעיר, את משך הזמן שחלף מביצוע העבירות שבהן הורשע, ואת כוונתו להגיש בקשת חנינה למלך הולנד. להשלמת התמונה ראוי להוסיף כי העורר ציין שדין בעניינו צפוי להתקיים בפני ועדת שחרורים בחודש הבא, לאחר תום ריצוי שני שליש מתקופת מאסרו.

8. הדיון בערר התקיים בפני ביום 8.1.2018. בא-כוחו של העורר חזר והדגיש בטיעונו בדיון את מסלול השיקום שבו פוסע העורר, ואף ציין כי יש לו חשיבות מבחינת הסיכוי שיקבל חנינה בהולנד. מנגד, בא-כוח המדינה הדגיש את החשש הגבוה להימלטותו של העורר.

דיון והכרעה

9. לאחר שבחנתי את הדברים אני סבורה שדין הערר להתקבל בחלקו במובן זה שהעורר יועבר לחלופת מעצר במתכונת של המשך ריצוי מאסרו, בכפוף למספר מגבלות ותנאים.

10. בעיקרו של דבר, אני סבורה כי צודקת המדינה בכך שנדרש הידוק של התנאים שבהם מוחזק העורר, בשים לב לחשש המובנה להימלטות מן הדין בנסיבות העניין. בית משפט זה כבר עמד בעבר על החשש להימלטות הטבוע במקרים שבהם מתבקשת הסגרתו של אדם השווה בישראל, בציינו כי "החשש להימלטות מן הדין הוא חשש מובנה ומוגבר כאשר מדובר במי שמבקשים להסגירו, כיוון שאותו אדם נמצא תכופות כמי שכבר סירב להעמיד את עצמו, מרצונו, למשפטה של המדינה המבקשת את הסגרתו" (בש"פ 5408/09 מאיו נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 3 (19.7.2009); ראו גם: בש"פ 6348/09 אוזיפה נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (19.8.2009)). במקרה דנן החשש מתעצם לנוכח העובדה שכבר נגזר דינו של העורר בהולנד (ראו: בש"פ 3453/11 ווין נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (13.5.2011)). לא למותר להזכיר גם את החשיבות הנודעת לקיום התחייבויותיה של מדינת ישראל במישור הבינלאומי לדאוג להסגרת המבוקש (ראו עוד: בש"פ 5648/92 אנטר נ' מדינת ישראל, פ"ד מו(5) 494, 497 (1992)).

11. החשש מפני הימלטות מן הדין קיים גם כאשר העורר נתון במאסר, במקרה שבו לא חסומה בפניו האפשרות ליציאה לחופשות או ליציאה מבין כותלי בית הסוהר במסגרת אחרת. הדברים מקבלים משנה תוקף לנוכח תקוותו של העורר להשתחרר מן המאסר במסגרת של שחרור מוקדם, ולא כל שכן בהתחשב בכך שבעבר כבר סוכל ריצוי עונשו בהולנד.

12. יחד עם זאת, ניתן להתרשם כי בנסיבות העניין ניתן יהיה להסתפק בחלופה פוגענית מעט פחות מבחינתו של העורר. בית משפט זה כבר פסק, לא אחת, כי מאסר יכול לשמש כחלופת מעצר בנסיבות בהן יש בתנאיו כדי להשיג את תכליות המעצר (ראו והשוו: בש"פ 6605/97 מדינת ישראל נ' סלימאן, פ"ד נא(5) 185, 191 (1997); בש"פ 8063/00 חגי'אזי נ' מדינת ישראל (29.11.2000); בש"פ 3173/02 מדינת ישראל נ' מדינה, פסקה 10 (22.4.2002); בש"פ 1229/05 אורן נ' מדינת ישראל (6.3.2005); בש"פ 5079/11 יוספוב נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (20.7.2011)). אני סבורה כי בשלב זה ניתן להסתפק בהמשך ריצוי מאסרו של העורר, כשהתנאי לכך הוא שלא ישולב בסבב חופשות וכי לא יצא את בית הסוהר בדרכים ולתכליות אחרות, לרבות לצורכי שיקום. אין צריך לומר שדרכה של המדינה תהיה פתוחה להגיש בקשה לעיון חוזר בכל מקרה שבו תסבור כי חל שינוי נסיבות שמעורר חשש כי תנאי

המאסר אינם הדוקים דיים, ומקל וחומר במקרה של התפתחויות בסוגיית שחרורו המוקדם של העורר.

13. סוף דבר: הערר מתקבל במובן זה שהעורר ימשיך בריצוי מאסרו, וזאת בכפוף להערותיי ולתנאים לעיל. החלטה זו תועבר לעיונם של מפקד בית הסוהר וראש האגף שבו מרצה העורר את עונש המאסר שלו.

ניתנה היום, כ"ז בטבת התשע"ח (14.1.2018).

ש ו פ ט ת
